

Hva hvis disse rettighetene ikke respekteres?

Utøvelse av bestemte rettigheter kan begrenses av gyldige årsaker, for eksempel for å beskytte deg mot betydelige farer eller av hensyn til din modenhet eller alder. Noen rettigheter, som for eksempel retten til liv, utdanning, helse og beskyttelse mot vold eller utnyttelse, kan aldri begrenses, selv ikke av foreldre eller lærere. Dersom du mener at dine rettigheter er blitt brutt så kan du:

- snakke med personer du har tillit til, så som dine foreldre, lærere, leger, venner, sosialarbeidere eller personer som har omsorg for deg;
- ringe et spesielt telefonnummer for barn som er offer for vold, og snakke med en person som kan gi deg råd; I Norge er telefonnummeret 116 111 (Alarmtelefonen).
- gå til politiet, levere inn en anmeldelse og be om beskyttelse fra staten;
- kontakte et barneombud eller en frivillig organisasjon som arbeider for barns rettigheter;
- eller i visse saker så kan du til og med sende saken din til Den europeiske menneskerettighets-domstolen.

BYGGE ET EUROPA FOR OG MED BARN

Europrådet

Europrådet er en internasjonal organisasjon som ble opprettet i 1949, og som i dag har 47 medlemsland. Rådets rolle er å fremme menneskerettigheter, demokrati samt lov og rett. Rådet etablerer vanlige demokratiske prinsipper basert på Den europeiske menneskerettskonvensjonen, samt andre konvensjoner og anbefalinger vedrørende beskyttelse av personer som naturligvis også inkluderer Europas 150 millioner barn.

Programmet "Bygg et Europa for og med barn" har som mål å fremme barns rettigheter og å beskytte dem mot vold. Teamet som leder programmet tar seg av saker som vold i hjemmet og på skolen, menneskerettighetsopplæring, barn og internett, samt barn og rettssystemet. Du kan gå inn på vår side for å finne mer informasjon om våre konvensjoner, møter og publikasjoner, i tillegg til vårt online spill "Wild Web Woods".

"Building a Europe
for and with Children"
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
www.coe.int/children
children@coe.int

Dette dokumentet er laget med generas støtte fra regjeringen i Finland.

NOR - © Council of Europe - Illustration: Eric Puybaret

Jeg har rettigheter, du har rettigheter, Hun/han har rettigheter...

En innføring i barns rettigheter

Alle har rettigheter. I tillegg har du som gutt eller jente under 18 bestemte særrettigheter. Disse rettighetene står listet opp i De forente nasjoners konvensjon av 1989 om barnets rettigheter. Her står også hvilke grep regjeringer må ta for at du skal kunne utøve disse rettighetene.

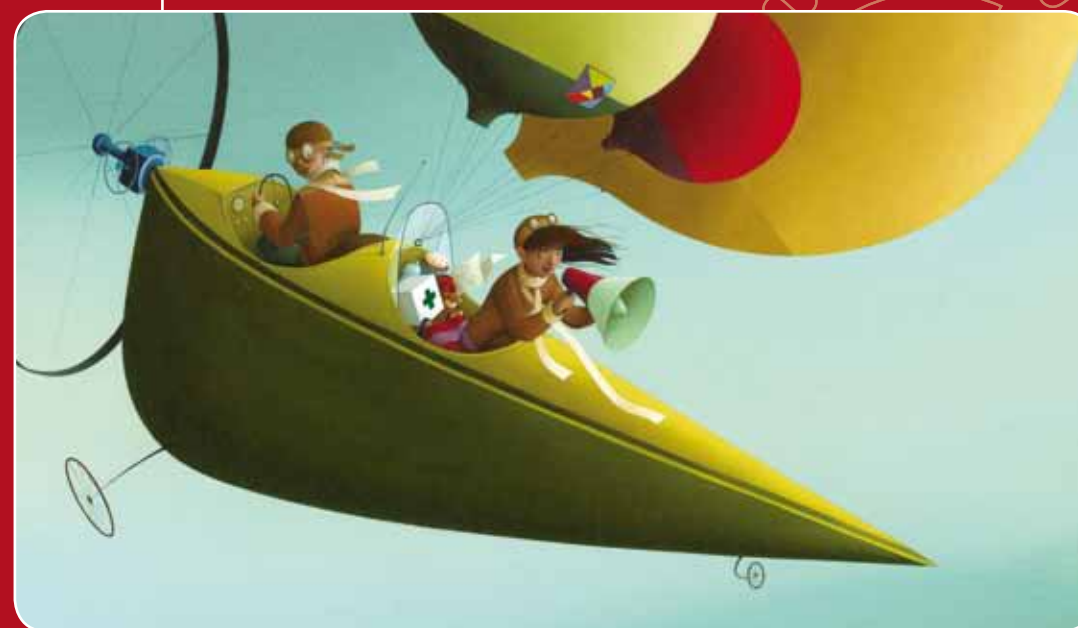
Din overlevelse, din beskyttelse og din utvikling

- Du har rett til beskyttelse av dine interesser i alle avgjørelser som angår deg, uten diskriminering for eks. på grunnlag av din opprinnelse, meninger, tro eller kjønn.
- Du har rett til livet og til en balansert og sunn fysisk, mental, åndelig, spirituell, moralsk og sosial utvikling.
- Du har rett til grunnleggende goder som mat, klær, et sted å bo såvel som tilgang til helsetjenester.
- Du har rett til beskyttelse mot alle former for utnyttelse, mishandling samt fysisk og mental vold, inkludert det som skjer i familien og institusjoner som har omsorg for barn.
- Du har rett til en høy standard på utdannelsen for å sikre den best mulige utviklingen av din personlighet, talent og evner. Utdannelsen din skal lære deg til å respektere andres rettigheter og friheter, og forberede deg på et liv under ansvar i et fritt samfunn, i forståelsens ånd, fred, toleranse, likhet og vennskap blant alle folk.
- Du har rett på et stort utvalg av objektiv informasjon.
- Dersom du har en mental eller fysisk funksjonshemming, har du rett til å leve et verdig liv, slik at du kan bli integrert i samfunnet, utvikle din personlighet og nyte størst mulig selvstendighet.
- Du har rett til hvile, fritid, lek, fritids- og kulturelle aktiviteter i omgivelser tilpasset din aldersgruppe, og som respekterer dine rettigheter.

Din identitet, ditt privatliv og din familie

- Du har rett til et navn, en nasjonalitet og til beskyttelse av din identitet. Dersom du tilhører en etnisk, religiøs eller språklig minoritet, skal du ikke fratras den rettighet du har til å leve ditt eget kulturelle liv, praktisere din religion eller bruke det språket som tilhører din gruppe.
- Du har rett til beskyttelse av ditt privatliv. Ingen kan ulovlig blande seg inn i verken ditt eller din families privatliv. Ditt hjem, din korrespondanse, ditt gode navn og rykte er beskyttet av loven.
- Dine foreldre har delt ansvar for din oppvekst og utvikling. De har rett og plikt til å veilede deg i hvorledes du bør utøve dine rettigheter og plikter.
- Du har rett til å vite hvem dine foreldre er, og til å bli oppdratt av dem, med mindre dette ikke er til din fordel.
- Du har rett til å vite hvor dine foreldre befinner seg, og til innreise i et annet land for å bo hos dem. Dine foreldre har som hovedregel de samme rettighetene hva angår deg.
- Der hvor det blir tale om separasjon, har du rett til å bli rådspurt angående alle avgjørelser som gjelder dine relasjoner med foreldrene dine. Dersom du blir adskilt fra dine foreldre, eller en av dem, har du rett til å ha regelmessig kontakt med dem med mindre dette ikke tjener dine interesser.
- Adopsjon kan kun godkjennes dersom dette er til ditt beste.

Dine friheter

- Frihet til å ha en mening: så snart du er moden for det, har du full rett til å uttrykke dine meninger angående det som opptar deg. Din mening skal tas hensyn til.
- Frihet til å uttrykke seg: Du har rett til fritt å uttrykke deg samt å søke, motta og spre informasjon.
- Frihet til tenkning, samvittighet og religion.
- Frihet til medlemskap: Du har rett til samvær med andre personer og å delta på møter.

Disse frihetene har begrensninger. Du må respektere andres rettigheter og friheter, og må ikke utgjøre noen trussel for samfunnet eller deg selv.

Du og staten

- Staten skal gjøre alt som er nødvendig for at du skal være i stand til å utøve dine etablerte rettigheter og friheter.
- Staten skal beskytte deg og sikre din velferd. Den skal hjelpe dine foreldre eller dine omsorgspersoner ved å etablere institusjoner og tjenester for å ivareta dine interesser og velferd.
- Dersom du ikke kan bo hos din familie, skal staten beskytte og hjelpe deg. Den må finne løsninger som tar hensyn til din fortid og kultur, og du skal ha mulighet til regelmessig å få din situasjon revurdert.
- Staten skal komme med tiltak for å beskytte deg mot farer som er forbundet med ulovlige stoffer.
- Dersom du har vært utsatt for vold, skal staten hjelpe deg og hjelpe med å tilbakeføre deg til et normalt liv.
- Du har rett til rettferdighet. Staten skal sikre at rettsystemet er tilpasset dine spesielle rettigheter og behov.
- Du kan ikke utsettes for tortur eller grusom eller nedverdiggende straff.
- Du kan ikke henrettes eller settes i livsvarig fangenskap.
- Du kan ikke arresteres ulovlig. Forvaring skal være siste mulighet. Denne skal være av kortest mulig varighet, og ta hensyn til dine behov og din alder. Ved forvaring, skal du holdes atskilt fra voksne internerte eller fanger, og, bortsett fra under eksepsjonelle forhold sett ut fra dine egne interesser, vil du ha rett til vedvarende kontakt med din familie.
- Ved krigstilstand, skal staten beskytte og ha omsorg for deg. Dersom du er under 15 år kan du ikke rekrutteres til væpnede styrker.

Internasjonale konvensjoner er mellomstatelige kontrakter. Disse kontraktene fastsetter regler som må følges, men oppfordrer også statene til å iverksette tiltak som favoriserer barn. Dersom lovene i ditt land faller gunstigere ut for deg enn en konvensjon, er det de nasjonale lovene som skal følges.

Internasjonale organisasjoner og deg

Statene har etablert et mangfold av internasjonale organisasjoner. Noen, så som De forente nasjoner og Europarådet, ble etablert for å beskytte menneskerettigheter, forhindre konflikter og utvikle mer likeverdige, velstående og mer demokratiske samfunn. Nesten alle internasjonale konvensjoner lages av disse organisasjonene, som tar skritt for å sikre at statene respekterer rettighetene de vedtar. Komitéen for Barnets Rettigheter overvåker anvendelsen av De forente nasjoners konvensjon om barnets rettigheter. Du kan undersøke komitéens anbefalinger som gjelder ditt land.

Barn kan også sende inn saker til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. For eksempel så har domstolen dømt ett land for ikke å ha beskyttet barn mot fysisk avstraffelse i fengsel, på skolen eller i hjemmet. Et annet land ble funnet skyldig i ikke å ha passet på en jente som var ute og reiste alene.

